

1. ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΝΤΙΒΙΟΤΙΚΩΝ

Μέσο: . . . . . ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 25/02/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 25/02/2026

Σελίδα: 14

άρθρο

Υπερκατανάλωση αντιβιοτικών

ΓΡΑΦΕΙ
ο Σπύρος Σαπουνάς

Η πολυφαρμακία αποτελεί μία από τις πιο σύνθετες προκλήσεις δημόσιας υγείας στην Ελλάδα, επηρεάζοντας τόσο την ποιότητα της περίθαλψης όσο και τη βιωσιμότητα της φαρμακευτικής δαπάνης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η πορεία των πωλήσεων αντιβιοτικών, οι οποίες λειτουργούν ως αξιόπιστος δείκτης της ευρύτερης φαρμακευτικής συμπεριφοράς του πληθυσμού και του συστήματος υγείας.

Τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν σταθερή και ανησυχητική αύξηση των πωλήσεων αντιβιοτικών την τελευταία πενταετία. Συγκεκριμένα, η συνολική αύξηση από το 2021 έως το 2025 προσεγγίζει το 26%, με τη μεγαλύτερη άνοδο να καταγράφεται μεταξύ 2021-2022 και 2022-2023. Παρότι το 2025 εμφανίζει σχετική επιβράδυνση της αύξησης, το επίπεδο παραμένει ιστορικά υψηλό. Η διαχρονική αυτή άνοδος δεν μπορεί να αποδοθεί αποκλειστικά σε επιδημιολογικούς παράγοντες, αλλά αντανάκλα και δομικά χαρακτηριστικά της συνταγογραφικής κουλτούρας.

Η Ελλάδα ήδη καταγράφεται μεταξύ των χωρών με υψηλή κατανάλωση αντιβιοτικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με το European Centre for Disease Prevention and Control. Η υπερκατανάλωση συνδέεται άμεσα με αυξημένα ποσοστά μικροβιακής αντοχής, ιδίως σε ενδοσοκομειακά παθογόνα, επιβαρύνοντας τη θνησιμότητα, τη διάρκεια νοσηλείας και το κόστος θεραπείας. Η αύξηση των πωλήσεων αντιβιοτικών συνδέεται επίσης με το ευρύτερο φαινόμενο της πολυφαρμακίας, ιδιαίτερα σε ηλικιω-

μένους και χρόνιους ασθενείς. Η ταυτόχρονη χορήγηση πολλαπλών φαρμάκων αυξάνει τον κίνδυνο φαρμακευτικών αλληλεπιδράσεων, ανεπιθύμητων ενεργειών και μειωμένης συμμόρφωσης. Σε αυτό το πλαίσιο, τα αντιβιοτικά συχνά προστίθενται σε ήδη επιβαρυσμένα θεραπευτικά σχήματα, χωρίς πάντα σαφή ένδειξη.

Από ρυθμιστικής σκοπιάς, η εικόνα αυτή επιβάλλει στοχευμένες παρεμβάσεις:

↓ Ενίσχυση των θεραπευτικών πρωτοκόλλων και της ηλεκτρονικής συνταγογράφησης με ενσωματωμένους ελέγχους ένδειξης

↓ Συστηματική φαρμακοεπιδημιολογική παρακολούθηση των δεδομένων πωλήσεων και κατανάλωσης

↓ Εκπαίδευση επαγγελματιών υγείας και πολιτών στην ορθολογική χρήση αντιβιοτικών

↓ Σύνδεση δεικτών κατανάλωσης με ποιοτικά κριτήρια αξιολόγησης δομών υγείας

Η σταδιακή αύξηση των πωλήσεων έως το 2025 αποτελεί, εκτός από στατιστικό εύρημα, ένδειξη ότι η πολυφαρμακία στην Ελλάδα δεν είναι μόνο αποτέλεσμα γήρανσης του πληθυσμού, αλλά και συστημικής υπερσυνταγογράφησης.

Η αντιμετώπιση του φαινομένου απαιτεί συνδυασμό ρυθμιστικών, επιστημονικών και κοινωνικών παρεμβάσεων, με στόχο τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των αντιβιοτικών και τη βιωσιμότητα του συστήματος υγείας.

Η αντιμετώπιση του φαινομένου απαιτεί συνδυασμό ρυθμιστικών, επιστημονικών και κοινωνικών παρεμβάσεων

Ο κ. Σαπουνάς είναι πρόεδρος του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων (ΕΟΦ)

2. ΓΙΑΤΙ ΤΑ ΣΟΥΠΕΡ ΦΑΡΜΑΚΑ ΔΕΝ ΦΘΑΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Μέσο: . . . . . ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ

Ημ. Έκδοσης: . . .25/02/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .25/02/2026

Σελίδα: 1

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΜΟΛΙΣ ΤΟ 1 ΣΤΑ 4 ΚΑΙΝΟΤΟΜΑ ΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ

Γιατί τα σούπερ φάρμακα δεν φθάνουν στην Ελλάδα

Τα εμπόδια, οι καθυστερήσεις, ο ρόλος του clawback και οι προσπάθειες της χώρας προς την εξατομικευμένη ιατρική - Ποιες παθήσεις αφορούν

ΡΕΠΟΡΤΑΖ > 14, 19

2. ΓΙΑΤΙ ΤΑ ΣΟΥΠΕΡ ΦΑΡΜΑΚΑ ΔΕΝ ΦΘΑΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Μέσο: . . . . . ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 25/02/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 25/02/2026

Σελίδα: 14

Μόλις 1 στα 4 καινοτόμα φάρμακα λαμβάνουν οι Έλληνες ασθενείς

Γιατί κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου μέσω της «Α» οι επιστήμονες - Τα εμπόδια, οι καθυστερήσεις, ο ρόλος του clawback που θα τα κρατά εκτός συνόρων

ΡΕΠΟΡΤΑΖ
Βασίλης Βενιζέλος

Η ιατρική πρακτική στην Ευρώπη αλλάζει ριζικά, καθώς οι καινοτόμες θεραπείες (ATMPs), οι γονιδιακές παρεμβάσεις, οι εξατομικευμένες κυτταρικές θεραπείες CAR-T και οι τεχνολογίες mRNA, επεκτείνουν τα θεραπευτικά όρια σε ογκολογία, σε σπάνια νοσήματα και σε χρόνιες παθήσεις.

Η Ευρώπη παραμένει ακόμη ο παγκόσμιος ηγέτης στην κλινική έρευνα, ενώ αναπτύσσει, ταυτόχρονα, συντονισμένες στρατηγικές για την επιτάχυνση της πρόσβασης, όπως το νέο ευρωπαϊκό σύστημα κοινής κλινικής αξιολόγησης, το οποίο εφαρμόζεται από το 2025. Παράλληλα, ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες για τη χαρτογράφηση των υποδομών και των δυνατοτήτων των προηγμένων θεραπειών ενισχύουν τη συνεργασία μεταξύ χωρών και τη διάδοση της λεγόμενης εξατομικευμένης ιατρικής. Σύμφωνα με όσα υπογραμμίζει, με ιδιαίτερη έμφαση, στην «Απογευματινή» η καθηγήτρια Βιολογίας, Γενετικής και Νανοϊατρικής της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και εθνική εκπρόσωπος της χώρας μας στην Επιτροπή Προηγμένων Θεραπειών του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων (EMA), Μαρία Γαζούλη, «σε αυτό το δυναμικό περιβάλλον, η Ελλάδα βρίσκεται σε φάση ενεργού εκσυγχρονισμού του πλαισίου πρόσβασης στην καινοτομία. Η ενίσχυση της αξιολόγησης των τεχνολογιών Υγείας, η διαπραγμάτευση τιμών, τα ειδικά κανάλια για την αποζημίωση των φαρμάκων υψηλού κόστους (ΦΥΚ) και η δημιουργία του Ταμείου Καινοτομίας Φαρμάκου, με προϋπολογισμό ύψους περίπου 50.000.000 ευρώ, και με δυνατότητα κάλυψης νέων προηγμένων θεραπειών ήδη από το 2026 και έως ακό-

μη και για 30 μήνες, διαμορφώνουν ένα πιο οργανωμένο μοντέλο πρόωπης πρόσβασης σε θεραπείες αιχμής».

Η πρόοδος αυτή αποτυπώνεται καθαρά και στην πραγματική, καθημερινή κλινική πράξη. Η Ελλάδα έχει ήδη εντάξει και αποζημιώνει ή διαθέτει μέσω εξειδικευμένων νοσοκομειακών διαδικασιών ορισμένες από τις διεθνώς πιο προηγμένες θεραπείες. Για να αναφέρουμε, απολύτως ενδεικτικά, μόλις τέσσερις τέτοιες θεραπείες, πρόκειται για τις εξής:

- ↓ τη γονιδιακή θεραπεία onasemnogene abergarvonoc (Zolgensma) για τη νωτιαία μυϊκή ατροφία,
- ↓ τη γονιδιακή θεραπεία voretigene neparvonoc (Luxturna) για κληρονομικές παθήσεις του αμφιβλαστροειδούς,
- ↓ τις δύο εξατομικευμένες κυτταρικές θεραπείες CAR-T tisagenlecleucel (Kymriah) και axicabtagene ciloleucel (Yescarta) για ανθεκτικές μορφές λεμφωμάτων και λευχαιμιών.

«Η δυνατότητα εφαρμογής τέτοιων θεραπειών, που σε ορισμένες περιπτώσεις αποτελούν εφάπαξ παρεμβάσεις με δυναμικά μακροχρόνιο θεραπευτικό αποτέλεσμα, καταδεικνύει την αναβάθμιση των κλινικών υποδομών και της εξειδικευμένης ιατρικής φροντίδας στη χώρα μας», επισημαίνει η Μαρία Γαζούλη και συμπληρώνει: «Παράλληλα, η Ελλάδα ενισχύει το ευρύτερο οικοσύστημα καινοτομίας στην Υγεία με αυξανόμενη συμμετοχή σε διεθνείς κλινικές μελέτες, ανάπτυξη βιοτεχνολογικών υποδομών και υψηλή δραστηριότητα καινοτόμων επιχειρήσεων».

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ

Η Μαρία Γαζούλη, όμως, είναι ειλικρινής. Δεν χάνει το άλλο μισό της εικόνας σχετικά με την παρούσα κατάσταση στην Ελλάδα, όσον αφορά τα καινοτόμα φάρμακα και τις προηγμένες θεραπείες.

Σημαντικό ποσοστό καινούργιων σκευασμάτων θεωρείται απίθανο να διατεθεί στο άμεσο μέλλον, γεγονός που επηρεάζει καθοριστικά την πραγματική πρόσβαση των ασθενών

Μαρία Γαζούλη, καθηγήτρια Βιολογίας, Γενετικής και Νανοϊατρικής της Ιατρικής Σχολής του Παν. Αθηνών και εκπρόσωπος στην EMA

2. ΓΙΑΤΙ ΤΑ ΣΟΥΠΕΡ ΦΑΡΜΑΚΑ ΔΕΝ ΦΘΑΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Μέσο: . . . . . ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 25/02/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 25/02/2026

Σελίδα: 19

654

ημέρες

(σχεδόν 22 μήνες)
ο χρόνος πρόσβασης
των ασθενών
στην Ελλάδα σε
καινοτόμα φάρμακα

46%

των νέων
φαρμάκων

που εγκρίνονται
από τον Ευρωπαϊκό
Οργανισμό Φαρμάκων
καθίσταται διαθέσιμο
στους ασθενείς των
κρατών-μελών

«Η εικόνα της πρόσβασης διαφοροποιείται σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο και πρέπει να εξετάζεται στο συνολικό της πλαίσιο», σημειώνει η ίδια και μας εξηγεί: «Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, περίπου το 46% των νέων φαρμάκων που εγκρίνονται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων καθίσταται διαθέσιμο στους ασθενείς των κρατών-μελών, ενώ στην Ελλάδα η πλήρης διαθεσιμότητα εκτιμάται περίπου στο 25%, με ένα σημαντικό ποσοστό να διατίθεται με περιορισμούς ή ειδικές διαδικασίες. Αντίστοιχα, ο χρόνος πρόσβασης έπεται από ευρωπαϊκή έγκριση ανέρχεται κατά μέσο όρο σε περίπου 578 ημέρες στην Ευρώπη, ενώ στην Ελλάδα φθάνει περίπου τις 654 ημέρες, δηλαδή σχεδόν 22 μήνες μέχρι την αποζημίωση».

Είναι κρίσιμο να επισημανθεί ότι η διαπιστωμένη πανταχόθεν περιορισμένη διαθεσιμότητα δεν οφείλεται αποκλειστικά στις διαδικασίες αποζημίωσης, οι οποίες εφαρμόζονται στη χώρα μας.

Σύμφωνα με τη Μαρία Γαζούλη, «σε πολλές περιπτώσεις, φαρμακευτικές εταιρείες δεν προχωρούν άμεσα σε εμπορική κυκλοφορία νέων θεραπειών σε μικρότερες αγορές ή σε χώρες με υψηλές επιστροφές (clawback) και σύνθετες τιμολογιακές συνθήκες, ενώ σε άλλες περιπτώσεις καθυστερεί ακόμη και η υποβολή φακέλου αποζημίωσης. Μελέτες δείχνουν ότι σημαντικό ποσοστό νέων φαρμάκων δεν λανσάρεται άμεσα στην ελληνική αγορά ή θεωρείται απίθανο να διατεθεί στο άμεσο μέλλον, γεγονός που επηρεάζει καθοριστικά την πραγματική πρόσβαση των ασθενών».

Εν κατακλείδι, η Ελλάδα, παρά τις πολύ σοβαρές δημοσιονομικές υστερήσεις της, καταβάλλει προσπάθειες και συμμετέχει

Η Πολιτεία οφείλει να αναλάβει τη θεσμική της ευθύνη. Η θέσπιση ανώτατου ορίου (cap) στο clawback και η ενίσχυση της δημόσιας δαπάνης αποτελούν πλέον αναγκαία πολιτική επιλογή!

Λαμπρίνα Μαρμπετάκη, πρόεδρος του Pharma Innovation Forum

ενεργά στη μετάβαση προς την εξατομικευμένη ιατρική, ενσωματώνοντας ήδη προηγμένες θεραπείες υψηλής πολυπλοκότητας και ενισχύοντας, πολύ συχνά, νέους θεσμούς, πρωτότυπα χρηματοδοτικά εργαλεία και ισχυρές υποδομές.

ΑΣΦΥΚΤΙΚΗ ΠΙΕΣΗ

Σε διαφορετικό μήκος κύματος, πάντως, μόλις την περασμένη Πέμπτη το Pharma Innovation Forum (PIF), το οποίο εκπροσωπεί 30 κορυφαίες πολυεθνικές βιοφαρμακευτικές εταιρείες, που δραστηριοποιούνται στην έρευνα, την ανάπτυξη και τη διάθεση καινοτόμων θεραπειών στη χώρα μας, εξέδωσε μία πολύ ανησυχητική ανακοίνωση, στην οποία αναφέρει, μεταξύ άλλων:

«Η ελληνική αγορά καινοτόμων φαρμάκων αντιμετωπίζει πλέον ασφυκτική πίεση υπό το βάρος του υψηλότερου clawback στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το οποίο δημιουργεί ένα περιβάλλον λειτουργίας που καθίσταται ολοένα και λιγότερο προβλέψιμο και προπάντων λιγότερο βιώσιμο. Κάθε άλλο παρά σύμπτωση μπορεί να θεωρηθεί η διακοπή παροχής καινοτόμων θεραπειών, καθώς και η αποσπένδυση από διεθνείς φαρμακευτικές εταιρείες σε ζωτικής σημασίας θεραπευτικούς τομείς. Η εξέλιξη αυτή, σε συνδυασμό με τις ολοένα μεγαλύτε-

ρες καθυστερήσεις στην έλευση νέων καινοτόμων φαρμάκων στη χώρα μας, συνιστά σοβαρή απειλή για τη δημόσια υγεία και εγείρει εύλογες ανησυχίες για το μέλλον της πρόσβασης των ασθενών στην καινοτομία».

Μάλιστα, η πρόεδρος του PIF, Λαμπρίνα Μαρμπετάκη, δήλωσε στην «Α»:

«Το σημερινό μοντέλο χρηματοδότησης του φαρμάκου έχει ξεπεράσει τα όριά του. Όταν οι υποχρεωτικές επιστροφές στα καινοτόμα φάρμακα υπερβαίνουν το 49%, δεν μιλάμε πλέον για μηχανισμό ελέγχου της δαπάνης, αλλά για υποκατάσταση της δημόσιας χρηματοδότησης από τις ίδιες τις καινοτόμες φαρμακευτικές επιχειρήσεις. Η Πολιτεία οφείλει να αναλάβει τη θεσμική της ευθύνη. Η θέσπιση ανώτατου ορίου (cap) στο clawback για τις καινοτόμες θεραπείες και η ενίσχυση της δημόσιας φαρμακευτικής δαπάνης αποτελούν πλέον αναγκαία πολιτική επιλογή. Σήμερα, οι καινοτόμες φαρμακευτικές επιχειρήσεις καταλήγουν να χρηματοδοτούν το σύστημα Υγείας περισσότερο από το ίδιο το κράτος. Χωρίς άμεση πολιτική παρέμβαση, η χώρα κινδυνεύει να χάσει επενδύσεις, κλινική έρευνα, έγκριση πρόσβαση σε νέες θεραπείες και κρίσιμες, αναγκαίες θεραπευτικές επιλογές».

ven.ygeia@gmail.com

3. ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΑΣΜΟΥΣ ΖΗΤΟΥΝ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΣΤΙΣ ΗΠΑ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημ. Έκδοσης: . . .25/02/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .25/02/2026

Σελίδα: 21

● **Δασμοί.** Πυρ ομάδων από αμερικανικές επιχειρήσεις κατά της κυβέρνησης Τραμπ ακολούθησε την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, το οποίο την Παρασκευή ακύρωσε δασμούς ύψους 135 δις. δολ., ανοίγοντας έτσι τον δρόμο σε μηνύσεις και αιτήματα για αποζημίωση. Χθες υπέβαλε σχετική μήνυση η FedEx προσφεύγοντας στο αμερικανικό Δικαστήριο Διεθνούς Εμπορίου. **Σελ. 27**

Αποζημιώσεις για τους δασμούς ζητούν εταιρείες στις ΗΠΑ

Χιλιάδες αγωγές μετά τη δικαστική απόφαση, ανάμεσά τους FedEx, Revlon

Πυρ ομαδόν από αμερικανικές επιχειρήσεις κατά της κυβέρνησης Τραμπ ακολούθησε την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, το οποίο την Παρασκευή ακύρωσε δασμούς ύψους 135 δισ. δολ., αναιχώντας έτσι τον δρόμο σε μνύσεις και αιτήσεις για αποζημίωση. Χθες υπέβαλε σχετική μνύση η FedEx προσφεύγοντας στο αμερικανικό Δικαστήριο Διεθνούς Εμπορίου. Μολονότι η εταιρεία δεν προσδιόρισε το ύψος της αποζημίωσης που θα διεκδικήσει, τόνισε ότι θα επιδιώξει «την πλήρη επιστροφή» όσων ποσών έχει καταβάλει ως δασμούς. Σύμφωνα με τους New York Times, είχαν ήδη προηγηθεί ανάλογες αγωγές από χιλιάδες επιχειρήσεις και άλλα ΜΜΕ αναφέροντας ότι ανάμεσά τους είναι η Costco και η Revlon. Στο μεταξύ, έχει συνταχθεί μαζί τους και ομάδα Δημοκρατικών της Γερουσίας, η οποία ζητεί την επιστροφή των παρανόμων εισπραχθέντων δασμών σε μικρές επιχειρήσεις, ενώ παράλληλα η ίδια ομάδα ασκεί πιέσεις στις μεγάλες επιχειρήσεις να επιστρέψουν στους πελάτες τους όσους δασμούς θα τους επιστραφούν.

Την ίδια στιγμή, πάντως, εμπειρογνώμονες θεωρούν σχεδόν απίθανο να επιστρέψει η Ουάσιγκτον τα χρήματα που έχει εισπράξει από τους δασμούς, δεδομένου ότι και ο Τραμπ δείχνει αποφασισμένος να έχει δηλώσει ότι το θέμα «θα αποτελέσει

αντικείμενο μάχης στα δικαστήρια τα επόμενα πέντε χρόνια». Παράλληλα, οικονομολογοί προειδοποιούν ότι επανέρχεται η αβεβαιότητα και θα εξωθήσει κυβερνήσεις και μεγάλες επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πολύ πιο επιφυλακτική στάση σε ό,τι αφορά τις επενδύσεις τους, τις εισαγωγές και τις εξαγωγές τους και ιδιαίτερος σε ό,τι αφορά όσες συμφωνίες προβλέπουν και τη συμμετοχή των ΗΠΑ. Κάτι που τονίζουν πως τελικά θα πλήξει την αμερικανική οικονομία. Στο

Σε ισχύ από χθες δασμοί 10% στις εισαγωγές προϊόντων από όλο τον κόσμο, νέες απειλές Τραμπ σε όσους «ξαναβλέπουν» τις συμφωνίες με ΗΠΑ.

μεταξύ, από χθες έχουν τεθεί σε ισχύ δασμοί 10% σε όλες ανεξαρτήτως τις εισαγωγές από όλες τις χώρες του κόσμου. Σημειωτέον ότι ο Αμερικανός πρόεδρος πρώτα ανακοίνωσε τους οριζόντιους δασμούς 10% αντιδρώντας στην απόφαση του Δικαστηρίου και στη συνέχεια δήλωσε ότι θα ισχύουν οριζόντιοι δασμοί 15% χωρίς, όμως, τελικά να ισχύσει η απόφασή του.

Ο Αμερικανός πρόεδρος πρώτα ανακοίνωσε τους οριζόντιους δασμούς 10%, αντιδρώντας στην απόφαση του δικαστηρίου, και στη συνέχεια δήλωσε ότι θα ισχύουν οριζόντιοι δασμοί 15%, χωρίς, όμως, τελικά να ισχύσει η απόφασή του. Για τους νέους αυτούς δασμούς η κυβέρνηση Τραμπ επικαλείται νόμο του 1974, που εξουσιοδοτεί τον πρόεδρο των ΗΠΑ να επιβάλει δασμούς για 150 ημέρες χωρίς πρότερη έγκριση του Κογκρέσου.

Όταν ανακοίνωσε τους εν λόγω δασμούς, ο Ντόναλντ Τραμπ υποστήριξε πως στοχεύουν «να διευθετήσουν θεμελιώδη προβλήματα στις διεθνείς πληρωμές και να δώσουν συνέχεια στις προσπάθειες της κυβέρνησης να αναδιατάξει τις εμπορικές σχέσεις και να φέρει νέα ισορροπία στο διεθνές εμπόριο προς όφελος των Αμερικανών εργαζομένων, αγροτών και βιομηχάνων». Για τους νέους αυτούς δασμούς η κυβέρνηση Τραμπ επικαλείται και πάλι νόμο της δεκαετίας του 1970 και συγκεκριμένα του 1974, που εξουσιοδοτεί τον πρόεδρο των ΗΠΑ να επιβάλει δασμούς για 150 ημέρες χωρίς πρότερη έγκριση του Κογκρέσου.

Σημειωτέον ότι ο Τραμπ υποστηρίζει ότι οι δασμοί είναι αναγκαίοι για να μειωθεί το εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ, το οποίο, όμως, εκτιμήθηκε στα ύψη την

παρασμένη εβδομάδα φτάνοντας περίπου στο 1,2 τρισ. δολ. και σημειώνοντας αύξηση 2,1%. Σε ό,τι αφορά τις αντιδράσεις χωρών, που μετά την απόφαση της αμερικανικής δικαιοσύνης ανακοίνωσαν ότι θεωρούν άκυρες τις εμπορικές συμφωνίες τους με την Ουάσιγκτον ή που εξετάζουν αν πρέπει να το κάνουν, ο Αμερικανός πρόεδρος επέστρεψε στη γνώριμη τακτική των απειλών. Προειδοποίησε όσες χώρες «παίζουν παιχνίδια» με τη «γελοία» απόφαση του δικαστηρίου ότι θα επιβάλει ακόμη μεγαλύτερους δασμούς στα προϊόντα τους. Ανάμεσά τους η Ε.Ε., που έσπευσε να ανακοινώσει ότι θα αναστείλει τη διαδικασία επικύρωσης της σχετικής συμφωνίας από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ο λόγος για τη συμφωνία που προβλέπει μεν δασμούς 15% στα προϊόντα της Ε.Ε., αλλά παραχω-

ρεί εκτεταμένες εξαιρέσεις για εκατοντάδες είδη διατροφής, εξαρτήματα αεροσκαφών, κρισιμες πρώτες ύλες και μέταλλα, συστατικά φαρμακοβιομηχανιών αλλά και πολλά άλλα. Από την πλευρά της η Ε.Ε. έχει δεσμευθεί στο πλαίσιο της ίδιας συμφωνίας να καταργήσει τους δασμούς σε πολλά αμερικανικά προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων πολλών βιομηχανικών.

Εκθράζοντας την ανησυχία της Ε.Ε. για το ενδεχόμενο να ισχύσουν τελικά χειρότερες συνθήκες για τα ευρωπαϊκά προϊόντα, ο Μπράντο Μπενιφί, προεδρεύων της επιτροπής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τις σχέσεις με τις ΗΠΑ, τόνισε ότι η Ε.Ε. ζήτησε από την Ουάσιγκτον να διασαφηνίσει την κατάσταση και το τι θα ισχύει εφεξής σε ό,τι αφορά τους δασμούς. Προσέθεσε, όμως, ότι «αν

μας δοθούν ακόμη χειρότερες συνθήκες, θα πρέπει να αντιδράσουμε». Παράλληλα, η Ινδία ανακοίνωσε ότι θα αναβάλει τις προγραμματισμένες συνομιλίες για την οριστικοποίηση της σχετικής εμπορικής συμφωνίας, ενώ η Βρετανία υπογράμμισε ότι δεν σκοπεύει να προχωρήσει σε αντίποινα αν η Ουάσιγκτον δεν τηρήσει τα συμφωνηθέντα και προσέθεσε κατηγορηματικά πως «κανείς δεν θέλει έναν εμπορικό πόλεμο».

Στο μεταξύ, στη διάρκεια του Σαββατοκύριακου ο εκπρόσωπος Εμπορίου των ΗΠΑ, Τζέιμσον Γκρίφ, δήλωσε ότι η κυβέρνηση Τραμπ θα εγκαταλείψει νέες έρευνες στις εμπορικές πρακτικές πολλών χωρών, που παίζουν τις τελευταίες κάρτες τους για να προχωρήσει σε νέο γύρο απειλών.

Δημήτρης Ντεντάκης, ερευνητής της Ιατρικής Σχολής του Harvard και του Broad Institute

Η προσφορά έστω και σε έναν ασθενή έχει αξία

Το πρωτοποριακό έργο για μια σπάνια, ανίατη έως σήμερα, πάθηση της ωχράς κηλίδας και οι σκέψεις για επαναπατρισμό

Συνέντευξη στην **ΤΑΣΟΥΛΑ ΕΠΙΤΑΚΟΙΑΗ**

Εκείνος στο Mass General Brigham της Βοστώνης, ένα από τα μεγαλύτερα αμερικανικά πανεπιστημιακά νοσοκομεία, κι εγώ στην Αθήνα, έτοιμη να ακούσω τον ερευνητή της Ιατρικής Σχολής του Harvard και του Broad Institute, μέσα από την οθόνη του υπολογιστή μου, να μου αφηγηθεί τη διαδρομή του. Γιος αγρότη και δασκάλου, γεννημένος στο Ροδωπού Κισσάμου Χανίων, μπήκε με την τρίτη καλύτερη βαθμολογία πανελλαδικά στην Ιατρική Σχολή Αθηνών και αποφοίτησε αριστοχόος. Το 2018 φεύγει για τις ΗΠΑ με υποτροφία από το Ίδρυμα Μπόδοσάκι και διαπρέπει στο πεδίο που επέλεξε: στην ιατρική και συγκεκριμένα στην οφθαλμολογία. Η έρευνά του για νεότερες γενιές αντιδιαβητικές θεραπείες και τις πιθανές ανεπιθύμητες επιδράσεις τους στα μάτια έχει συμπεριληφθεί για δύο συνεχόμενες χρονιές (2025 και 2026) στις διεθνείς κατευθυντήριες οδηγίες της American Diabetes Association για τη διαβητική αμφιβλυστροειδοπάθεια, που επηρεάζουν την κλινική πράξη παγκοσμίως. Το έργο του για την τηλεαγχιεκτασία της ωχράς κηλίδας δημοσιεύθηκε πρόσφατα στο έγκριτο διεθνές επιστημονικό περιοδικό Progress in Retinal and Eye Research και εισάγει για πρώτη φορά έναν ολοκληρωμένο μηχανισμό παθολογολογίας (πώς ξεκινάει η πάθηση από τη γέννηση ενός ατόμου μέχρι τη στιγμή που εμφανίζεται) και μια συστηματική μεθοδολογία, που ανοίγουν τον δρόμο για στοχευμένες θεραπευτικές προσεγγίσεις γι' αυτή την ανίατη μέχρι σήμερα πάθηση. Ενώ στο Broad Institute –σύμπραξη του MIT και του Harvard– συμμετέχει στην προσπάθεια να γεφυρωθούν παθήσεις των νεφρών με την υγεία του αμφιβλυστροειδούς, ώστε να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά μια σοβαρή κληρονομική πάθηση, η μελαγχρωστική αμφιβλυστροειδοπάθεια.

Πολλά τα ανοικτά ερευνητικά «μέτωπα» για τον Δημήτρη Ντε-

Πολλές φορές, κριτήριο για την επιλογή ερευνητικού πεδίου είναι η συχνότητα ενός νοσήματος ή η επίπτωσή του στα λογιστικά των συστημάτων υγείας. Δεν το βλέπω έτσι.

Εχω πάντα στο μυαλό μου να γυρίσω στην Ελλάδα, όπως οι συνθήκες το ευνοήσουν. Η πατρίδα μας με σπούδασε δωρεάν, θα ήθελα να της προσφέρω κι εγώ όσο περισσότερα μπορέσω.

νάκη, όμως το βάρος πέφτει στην τηλεαγχιεκτασία της ωχράς κηλίδας, που εμφανίζεται συνήθως σε άτομα άνω των 40-50 ετών (ο επιπολασμός είναι χαμηλός: 5-25 περιπτώσεις ανά 100.000) και προκαλεί σταδιακή απώλεια της κεντρικής όρασης. Πώς γεννήθηκε το ενδιαφέρον του γι' αυτή τη νόσο; «Πριν από λίγα χρόνια μια γυναίκα ήρθε στην κλινική μας με προβλήματα όρασης, που δεν επηρέαζαν μόνο την ποιότητα της ζωής της, αλλά και την ψυχολογία της. Είχε απευθυνθεί σε διάφορα οφθαλμολογικά κέντρα, ιδιαι-

«Πρέπει να γνωρίζουμε αν υπάρχει οικογενειακό ιστορικό σε παθήσεις ωχράς κηλίδας. Επειτα, να κινητοποιηθούμε αν υπάρχουν αλλαγές στο κεντρικό οπτικό μας πεδίο, στο πώς διακρίνουμε λεπτομέρειες», λέει ο Δημήτρης Ντεντάκης και τονίζει ότι είναι σημαντική η πρώιμη παρέμβαση σε ασθενείς με τηλεαγχιεκτασία.

και πανεπιστημιακά, και διάγνωση δεν είχε. Στην τελευταία γνωμίτευση, αυτή που μας προσέκομισε, ο γιατρός που την είχε εξετάσει συνιστούσε εκτίμηση από ψυχίατρο. “Στο μυαλό σου είναι”, της έλεγα δηλαδή. Εμείς, με τις κατάλληλες απεικονιστικές εξετάσεις, καταφέραμε να διαγνώσουμε τηλεαγχιεκτασία. “Βρήκαμε από τι πάσχετε, μόνο που δυστυχώς δεν υπάρχει θεραπεία”, την ενημερώσαμε. Ξέσπασε σε κλάματα, όμως ήταν δάκρυα ανακούφισης, όπως μας εξήγησε. “Σας ευχαριστώ που αποδείξατε ότι δεν είμαι τρελή”,

μας είπε. Η αντίδρασή της με συγκλόνησε. Εκείνη τη μέρα αποφάσισα να πείσω στα βαθιά αυτής της πάθησης», σημειώνει στην «Κ». «Πολλές φορές κριτήριο για την επιλογή ερευνητικού πεδίου είναι η συχνότητα ενός νοσήματος ή η οικονομική επίπτωση του στα λογιστικά των συστημάτων υγείας. Δεν το βλέπω έτσι. Η προσφορά, η διαφορά που μπορείς να κάνεις έστω και σε έναν ασθενή, ασκώνας σωστά την Ιατρική, έχει ανυπολόγιστη αξία...».

Ο αμφιβλυστροειδής είναι προέκταση του εγκεφάλου, του νευ-

ρσώμα που αλλάζει τις ισορροπίες της αματικής κυκλοφορίας και της παροχής οξυγόνου στους ιστούς. Γι' αυτό και είναι σημαντική η πρώιμη παρέμβαση, πριν ακόμη ξεκινήσει η εκφύλιση, όταν εμφανίζονται τα πρώτα προβλήματα στη μεταβολική λειτουργία του αμφιβλυστροειδούς», επιστημονίζει ο Έλληνας επιστήμονας. Ποια συμπτώματα, όμως, θα πρέπει να μας ανησυχήσουν; «Κατ' αρχάς, πρέπει να γνωρίζουμε αν υπάρχει οικογενειακό ιστορικό σε παθήσεις ωχράς κηλίδας. Επειτα, να κινητοποιηθούμε αν υπάρχουν αλλαγές στο κεντρικό οπτικό μας πεδίο, στο πώς διακρίνουμε λεπτομέρειες, πώς βλέπουμε σε συνθήκες χαμηλού φωτισμού. Η θολή όραση, η παραμόρφωση αντικείμενων και η δυσκολία στην ανάγνωση, συνθήκες και στα δύο μάτια, συγκαταλέγονται στα συμπτώματα της πάθησης».

«Αρκετά έχουν αλλάξει»

Πριν κλείσει η κουβέντα μας, με ξαφνάζει με μια μαντινάδα! “Ροδωπιανό μου γασμέρι, εξωτικά μυρίζεις: ο' όποια λιτάνα κι αν βρεθείς ανθείς και λουλουδιζεις”: η συγκεκριμένη μαντινάδα έγινε χορός, Ροδωπιανός συρτός, προς τμήν του παππού μου, Δημήτρη Μελάκη, για το μεγαλίκι του. Δεν πήρα μόνο το όνομά του, αλλά και τη βαθιά αγάπη του για την παράδοση του τόπου μας. Πριν ακόμη μάθω να περιατώ, χόρευα», λέει γελώντας. Οι ΗΠΑ του προσφέρουν ευκαιρίες. Η Ελλάδα είναι πάντα στην καρδιά του. Σκέφτεται την επιστροφή; «Αρκετά έχουν αλλάξει προς το καλύτερο από τότε που έφυγα, ιδιαίτερα στην οργάνωση του κράτους και στην παροχή υπηρεσιών στους πολίτες. Σε ό,τι αφορά την αξιokratία, όμως, φοβάμαι ότι δεν ισχύει το ίδιο, τα μνημόνια που λαμβάνω δεν είναι ενθαρρυντικά. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν έχω πάντα στο μυαλό μου να γυρίσω κάποιο στιγμή, όποτε οι συνθήκες το ευνοήσουν. Η πατρίδα μας με σπούδασε δωρεάν, θα ήθελα να της προσφέρω κι εγώ όσο περισσότερα μπορέσω...».